

מאוייב לאוהב

דברים לשולחן שבת

חזק וגדול יותר - בשטח ובצבא, אז מדוע דווקא הכיבוש החלש יותר של עזרא הוא זה שתקף עד היום?

כיבוש משכנע

התוספות יום טוב מסביר: יהושע כבש את הארץ בכוח מידי האומות הכנעניות, אך "כיבוש נוכרים אתא ומבטל כיבוש ישראל" - כיבוש שנעשה בכוח מתבטל כאשר כוח אחר מנצח אותו. לכן כאשר בבל כבשה את הארץ, הכיבוש הראשון התבטל.

לעומת זאת, עזרא לא כבש בכוח אלא קיבל "חזקה מיד מלך פרס שנתן להם רשיון להחזיק בה". כורש מלך פרס (האומה החשובה ביותר באותה תקופה) הבין שארץ ישראל שייכת לעם ישראל, וכתב מכתב רשמי שנתן לעם ישראל רשות לשלוט בירושלים ולבנות את בית המקדש. כאשר הכיבוש נעשה בהסכמת שני הצדדים, השליטה היא מלאה ונצחית.

שינוי אמיתי הוא כזה שכולל את הצד השני. המאמץ אינו מתמקד רק על הנצחון של הצד הטוב, אלא על כך שהאויב עצמו יבין וישתכנע שהצד הנכון צודק. כאשר האויב מסכים מעצמו - השינוי הופך לנצחי ואינו מתבטל לעולם.

הדרך לשינוי אמיתי

הרבי מסביר שאותו עיקרון פועל גם בהתמודדות עם הנפש הבהמית שבקרבנו, בה יש שתי דרכים:

דרך יהושע: להילחם ולהכריח את עצמנו לעשות מצוות גם כשלא מתחשק. הבעיה: זה זמני - ברגע של חולשה, הצד השלילי חוזר בתוקף.

דרך עזרא: לשכנע את הנפש הבהמית שמה שהתורה מציעה הוא בעצם טוב יותר עבורה. במקום להילחם איתה, לדבר איתה בשפה שלה ולהסביר בהיגיון ברור כמה התורה והמצוות מועילים ומשמחים אותנו באמת.

איך עושים זאת? ע"י לימוד חסידות. כאשר אנו לומדים ומבינים את עומק התורה והמצוות, הנפש הבהמית מתחילה להבין כמה זה טוב גם עבורה. היא מגלה שהתורה נותנת משמעות, שמחה ושלמות אמיתית.

כאשר הנפש הבהמית מבינה ומסכימה מעצמה - נוצר שיתוף פעולה אמיתי ונצחי. זו גאולה פנימית שאין אחריה עוד "גלות", כי השינוי הוא אמיתי ויציב.

מתנות הכהונה

בסוף פרשת קרח, אחרי שהקב"ה קבע באופן חד וברור את כהונת אהרן כנגד קרח ועדתו, התורה מפרטת את מתנות הכהונה שעם ישראל מחוייב לתת לכהנים לפרנסתם. הקב"ה אומר לאהרן: "ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל... ברית מלח עולם הוא לפני ה' לך ולזרעך אתך". בין המתנות הללו נכללות התרומות והמעשרות אותם מפרישים מהתבואה והפירות.

תרומות ומעשרות הן מצוות "התלויות בארץ" - מצוות שנוהגות דווקא בארץ ישראל הקדושה. ארץ ישראל מקבלת קדושה כאשר עם ישראל כובש אותה ומתיישב בה. רק כאשר הארץ נכבשה ונתקדשה - חל חיוב התרומות והמעשרות, מקום שלא נכבש ונתיישב לא חלה בו קדושת הארץ.

שני הכיבושים

כאן מתעוררת שאלה מעניינת בהלכה. בני ישראל כבשו פעמיים את ארץ ישראל:

כיבוש יהושע (הכיבוש הראשון): יהושע בן נון כבש את הארץ כשיצאו ממצרים לפני כ-3300 שנה. הוא לחם עם שלושים ואחד מלכים כנעניים וכבש את רוב שטח ארץ ישראל בכוח הנשק. הכיבוש הזה החזיק למשך כ-850 שנה, עד גלות בבל, כאשר נבוכדנצר הגלה את עם ישראל.

כיבוש עזרא (הכיבוש השני): עזרא הסופר עלה מבבל עם כ-50,000 יהודים בערך בשנת 3408 לבריאת העולם. הוא עלה לא כמנהיג צבאי אלא כמנהיג רוחני, אחרי שכורש מלך פרס כתב את "צו כורש" המפורסם ונתן רשות מפורשת לעם ישראל לשוב לארץ ולבנות את בית המקדש השני. עזרא כבש רק חלק מהארץ שכבש יהושע - הוא לא הגיע לכל השטחים. אחרי כ-420 שנה, חרב בית המקדש השני וגלינו.

איזה כיבוש קובע היום? כיבושו של יהושע או עזרא? העיר אשקלון שנכבשה ע"י יהושע אך לא ע"י עזרא, חייבת בתרומות ומעשרות או לא?

הרמב"ם פוסק: שחיוב התרומות והמעשרות שלנו היום תלוי דווקא בכיבוש עזרא ולא בכיבוש יהושע בן נון!

למה דווקא כיבוש עזרא? לכאורה כיבוש יהושע היה

שאלות לדיון משפחתי

שאלות לבוגרים:

1. מתי הצלחתם להשיג שיתוף פעולה ממישהו שהתנגד לכם - מה עבד יותר, לחץ או הסברה?
2. איך מזהים מתי הנפש הבהמית שלנו מתנגדת לדבר טוב, ואיך מתחילים "לדבר" איתה?
3. מתי ראיתם מישהו שעבר שינוי אמיתי ועמוק, ומה לדעתכם גרם לשינוי הזה?
4. איך יוצרים אווירה בבית שמעודדת "שיתוף פעולה" במקום מאבקי כוחות?

שאלות לילדים:

5. איך מרגישים יותר טוב - כשמישהו מכריח אתכם או כשמסביר לכם למה זה טוב לכם?
6. איזה דברים קשים לכם לעשות, ואיך אפשר למצוא בהם משהו שכדאי לכם?
7. מה עושים כשיש בנו רצון לעשות משהו לא טוב? איך משכנעים את עצמנו?
8. איזה מצוות הכי קל לכם לעשות ואיזה הכי קשה? איך אפשר לעזור לעצמכם?

סיפור לשבת:

רחל שיף הייתה נערה בווינה, לפני כ-130 שנה. רחל התברכה בקול מופלא ושרה באירועים נשיים בקהילה. סוכן כישירונית צעירים באופרה המהוללת של וינה שמע על נערת הפלא והתגנב לאירוע נשי להקשיב לה. האישה יצא מכליו לשמע קול הזמיר שלה והוא ידע שהקריירה שלו תזנק בזכות הנערה היהודייה. הוא פגש אותה בחשאי והציע לה לעלות אל בימת האופרה הווינאית, ההיכל שהצמיח את הכישירונית הגדולים באירופה.

רחל נקרעה: הובטח לה שכר, תהילה, וכל מה שנערה יכולה לבקש. אבל היא ידעה שההתערות בחברה הגבוהה תוביל לקץ החיים היהודיים. השנאה האנטישמית לא תקבל יהודייה בהיכל ההצלחה של וינה ותכריח אותה להמיר את דתה. היה מסוכן לה ללכת, אבל גם היה לה קשה לוותר.

רחל פנתה אל האדמו"ר אברהם יהושע השיל מקופישטיץ, שהתגורר אז בווינה ושטחה את כאבה. האדמו"ר החכם לא גער בה ולא הכחיש את שאיפותיה, אלא שאל ברגישות: "מה מושך אותך באופרה!? הכסף? הפרסום? ההכרה?". רחל ענתה שזה לא הכסף, יש לה הכול, אבל ההזדמנות לזכות בתהילה קורצת לה. אירופה כולה תכיר את שמה. האדמו"ר המשיך עם הכיוון שלה ואמר: "ואם אבטיח לך ילד ששמו יתפרסם בכל העולם ויעניק לך נחת נצחי בעולם הזה ובעולם הבא - האם תסכימי לוותר?". רחל שיף ניגבה את דמעותיה והסכימה.

רחל התחתנה עם יוסף צבי וזנר ונולד להם בן בשם שמואל וזנר. כששמואל גדל, יד נעלמה שמרה עליו בחיים: ברגע האחרון לפני פרוץ המלחמה הנוראה, עלה עם רעייתו הצעירה על אנייה לארץ ישראל ונחלץ מיבשת האש והכבשן. כשהגיעה האנייה לחופי הארץ, נגמר הדלק ושמואל ורעייתו קפצו למים והגיעו בשחייה עד חוף נתניה.

כאן זרחה שמשו והוא התפרסם בעולם היהודי כולו בשם "הרב שמואל וואזנר". סדרת ספריו, "שבט הלוי", הפכה אותו ל"פוסק הדור" והוא האריך ימים עד גיל 101, כשמאה אלף איש מלווים אותו בדרכו האחרונה.

רב חשוב שאל פעם את הרב וזנר האם הסיפור אודות אמו נכון? הרב וזנר ענה: "אימא לא סיפרה לי את הסיפור, אבל כשעזבתי בצעירותי את הבית כדי ללמוד בשיבת חכמי לובלין, אימא הניחה יד על כתפי ואמרה: 'תתמיד ללמוד בכל כוחותיך, כי לעולם לא תדע מה שילמתי עבור התורה שלך'."